

Bereczky Éva tanítványa voltam...

1992. január 11-én végleg eltávozott közülünk *Bereczky Éva*, a negyvenes-ötvenes években pályára indult könyvtáros nemzedék kiváló képviselője.

Tanárnak készült, de jósorsa 1949-ben a könyvtáros-pályára vetette, s ott meg is tartotta mindhalálgig, talán azért, mert tudta, a műveltség terjesztésében, a kultúra ápolásában, az új nemzedék nevelésében, a oktatásban és művelődésben hivatást teljesítők körében nem kis szerep hárul a könyvtárosokra, a szakszerűen és korszerűen kialakított és működtetett könyvtári intézményekre. Gazdag és eredményes könyvtárosi pályája az Országos Könyvtári Központban kezdődött, majd a központ megszűnése után az Országos Széchényi Könyvtárban folytatódott, ennek keretében pedig az 1952-ben létrehozott módszertani osztályon, amely a Könyvtártudományi és Módszertani Központ jogelődje volt. A szakma „nagy öregjeitől” megtanulta a könyvtárosi munka minden csínját-bínját, különösen a gyakorlati munka megszervezése, könyvtártani, állományfeltárási és feldolgozási kérdések foglalkoztatták. A módszertani kabinetben, még inkább az 1959-ben megalakult KMK-ban, a hálózatfejlesztési osztály munkatársaként úttörő szerepet vállalt a „poraiból” éledező hazai könyvtárügy, különösen a közművelődési könyvtári hálózatok – a tanácsai és a szakszervezeti könyvtárak – szervezésében, szakmai segítségében. Aligha van olyan közművelődési könyvtár, amely valamilyen formában – leginkább katalógusai-ban – magán ne viselné Bereczky Éva „keze nyomát”. Az ország könyvtárait járva – falusiakat, városiakat és megyeieket egyaránt – tapasztalatok sokaságát gyűjtötte össze és adta át. Kiváltképp a feldolgozó munkában, a betűrendes és szakkatalógusok szerkesztésében nyújtott felbecsülhetetlen segítséget a pályakezdő könyvtárosoknak. Szívéügye volt a könyvtári állomány-

feltáró rendszerek pontossága és szakszerűsége, mert tudta, hogy ez a „könyvtár lelke”, egy-egy jól szerkesztett katalóguson – vagy annak hiányán – múlik az egyre gyarapodó könyvtári állományok kezelhetősége, használhatósága, a könyvtáros tájékoztató munkájának pontossága, eredményessége. Ezért is vett részt az új könyvtári „címléírási” szabványok megalkotásával, alkalmazásával kapcsolatos tárgyalásokon a hetvenes évek végén, nyolcvanas évek elején, mindvégig következetesen a gyakorlati használat szempontjait képviselve.

A sors kegyes volt hozzá, egyik „szerelméhez” sem kellett hűtlennek lennie: könyvtáros-tanárként szaktanfolyamokon, a KMK középfokú könyvtárosképző tanfolyamán, a SZOT-iskola (tanítóképző, majd tanárképző) népművelőkönyvtáros szakán adta tovább felbecsülhetetlen értékű tapasztalatait, a könyvtári feldolgozó munkáról szerzett tudását. Akik hallgatói voltak, aligha felejtik el kedves, karcsú alakját, derűs kedélyét, amint az órákon, vizsgákon az asztalok között járkálva belekukkant a feladatokba, dolgozatokba, ki hogyan boldogul a címléírással, szakozással – és egy-egy segítő szóval, megjegyzéssel továbblendíti a felnőtt „nebulók” próbálkozásait. Aligha felejtetik gondosan előkészített, logikus felépítésű, a tudásanyagot jól rendszerező óráit, amelyeken mindig újabb és újabb példák segítségével tette világossá, mindenki számára érthetővé magyarázatait. És aki még abban a szerencsében részesült, hogy tanítványa és munkatársa is lehetett, azt sem felejtik el, hogyan elevenedett meg, frissült, villanyozódott fel – még akkor is, amikor már komoly bajok gyötörték – ha órára indult, tanítani készült. Könyvtárosok ezreit tanította szakmára, nevelte hivatásszeretetre, sohasem tévesztve szem elől, hogy a könyvtáros munkája, az olvasásra, könyvtárhasználatra nevelés mindenekelőtt szolgálat, szép hivatás. Azért is volt igényes tanítványai-val szemben, mert tudta, milyen nagy szükség lesz biztos szaktudásukra a könyvtárakban, hogy nemcsak anyagiakon, de a könyvtárban dolgozó munkatársak újszerűségén is múlik a könyvtárak „minősége”. Komolyan vette a könyvtári törvény betűit – tudniillik, hogy mindenkinek joga van az olvasásra és művelődésre –, akkor is, amikor az így vagy úgy, de hátrányos helyzetű olvasók könyvvel való ellátásán fáradozott. Az öregbetűs, illetve „hangos” könyvek kiadásának megszervezésével segítette a vakok és a csökkentlátók szá-

mára a szépirodalom klasszikusainak és modern értékeinek élvezetét. Sikeres lépéseket tett az ágyhoz kötöttek, az öregek, betegek, kórházi ápolásra szorulóknak könyvhöz juttatásáért, a szabadságvesztésüket, börtönbüntetésüket töltő elítéltek emberhez méltó körülményeinek, olvasási lehetőségeinek biztosításáért, azért, hogy a lélek-nemesítő irodalom – amelyben erősen hitt – minden rászoruló számára közvetíthesse üzenetét.

A kollégákra, akik ismerték őt, személyesen találkoztak vele, nagy hatást tett élénk temperamentuma, mindig a jó ügy érdekében vitázó szelleme, nyílt érdeklődése ügyes-bajos dolgaik iránt, és az a közvetlen, baráti hang, amellyel „első látásra” a könyvtárosok nagy családjához tartozónak tekintette beszélgetőpartnerét. Nemcsak az óráin, a könyvtárigazgatói értekezleteken, szakmai megbeszéléseken, kiszállások során el-

hangzott kitűnő, életteli előadásai, hozzászólásai teszik őt emlékezetessé, de szakmai írásainak, útmutatóinak, példatárainak és tankönyveinek sora örökíti meg nevét a könyvtártudományi szakirodalomban is.

Mind gyakoribbá váló testi panaszainak hallatán, fizikai romlásának szomorú állomásait látván szerettük volna hinni, hogy csupán átmeneti, múló rosszulétről, gyengeségről van szó, és a folyamat visszafordítható. Amikor 1984-ben hivatalosan nyugdíjba vonult, még sokáig bejárt és dolgozott: több évtizedes tapasztalatait osztotta meg ifjabb kollégáival, de egyre ritkuló jelenléte már arra figyelmeztette a környezetét, hogy nem így történik... Mi, akik a tanítványai, „lelki gyermekei” voltunk, hálával és szeretettel őrizzük meg emlékezetünkben.

Hölgyesi Györgyi

Hol lehet információhoz jutni a nagyobb nyugati alapítványokról?

Tekintettel az Amerikai Egyesült Államokban és a világ más részein is jelentős mértékben felszaporodott, ezerféle célú alapítványok áttekinthetlenségére, létrehozták az USA-ban az ún. *Alapítványi Központot* (The Foundation Center). A központ, melyet maguk az alapítványok hívtak életre, egyébként független, „nonprofit” szervezet, információkat ad a legkülönbözőbb ösztöndíjakra pályázó magánszemélyek és különféle – elsősorban szintén nonprofit – intézmények számára.

A Foundation Center az ösztöndíjakhoz való hozzáférés mellett információt nyújt a köz javát célzó szolgáltatásokon és egyéb más utakon alapítványt tenni, vagy alapítványokhoz anyagilag hozzájárulni szándékozó állampolgárok és cégek számára is. Könyvtári és számítógépes hálózata az Egyesült Államok minden államát érinti és átfogja, részlegei a legnagyobb városokban megtalálhatók, és magánszemélyek használatára is nyitva állnak munkaidőben. New Yorkban például a hírneves Ötödik sugárúton (The Foundation Center, 79 Fifth Avenue, New York, N.Y. 10003, tel.: 212-620-4230). A legszükségesebb ismereteket levélben is közlik az érdeklődővel, de mikrofilmes szolgálatuk és a témában felhalmozott legaktuálisabb könyvek százainak tanulmányozását, a helyben végzett kutatást levélbeli érdeklődéssel nem lehet megtakarítani.

Forrás: OTKA Hírlevél, 1991. ősz.